

O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDAGI KIYIM-KECHAK NOMLARINI TARJIMA QILISHNING QIYINCHILIKLARI

Minavarxon Sharobidinovna Maraimova

Termiz davlat universiteti Xorijiy filologiya fakulteti Roman-german tillar kafedrası
fransuz tili o'qituvchisi

minavvarsharobidinovna@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada o'zbek va fransuz tillaridagi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishdagi qiyinchiliklar o'rganiladi. Tarjima tilshunosligida madaniy leksik birliklar, xususan, kiyim-kechak atamalarini tarjima qilish jarayoni turli madaniy farqlar va milliy kiyinish an'alariga bog'liq ravishda murakkab jarayon hisoblanadi. Maqolada asosiy qiyinchiliklar sifatida madaniy farqlar, iqlim va geografik sharoitlarning ta'siri, hamda kiyim nomlarining milliy va semantik farqlari muhokama qilinadi. Tavsifiy tarjima va madaniy ekvivalentlar orqali bu muammolarni yengib o'tish yo'llari keltirilgan.

Kalit so'zlar: tarjima qiyinchiliklari, madaniy farqlar, kiyim-kechak nomlari, O'zbek tili, Fransuz tili, milliy kiyinish, semantik farqlar, tavsifiy tarjima, tarjima strategiyalari

ABSTRACT

This article examines the difficulties in translating clothing names in Uzbek and French languages. In translation linguistics, the process of translating cultural lexical units, in particular clothing terms, is a complex process depending on various cultural differences and national dress traditions. The article discusses cultural differences, the influence of climate and geographical conditions, and national and semantic differences in clothing names as the main difficulties. Ways to overcome these problems are presented through descriptive translation and cultural equivalents.

Keywords: translation difficulties, cultural differences, clothing names, Uzbek language, French language, national dress, semantic differences, descriptive translation, translation strategies.

KIRISH

Tarjima tilshunosligida madaniy leksik birliklar, xususan kiyim-kechak nomlarini tarjima qilish, ko'p hollarda katta qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Bu qiyinchiliklar asosan ikki millatning til va madaniyati o'rtasidagi o'ziga xos farqlar bilan bog'liqdir. Ushbu

maqolada o'zbek va fransuz tillaridagi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda duch kelinadigan asosiy muammolar, shu jumladan madaniy farqlar, milliy kiyinish uslublari va iqlimning tarjimaga ta'siri tahlil qilinadi.

MATERIALLAR VA METODLAR

Mazkur maqolada o'zbek va fransuz tillaridagi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishning qiyinchiliklari madaniy farqlar, so'zlarning ma'no jihatdan noaniqligi, iqlim va geografik sharoitlar hamda milliy kiyinish uslublari hisobga olib o'rganildi. Tarjima jarayonida duch kelinadigan asosiy qiyinchiliklar tahlil qilindi va ilmiy adabiyotlar yordamida amaliy misollar keltirildi.

NATIJALAR

Madaniy farqlar va milliy kiyinish uslublari. O'zbek va fransuz milliy kiyimlarida mavjud madaniy farqlar kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda aniq ekvivalent topish masalasida muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek tilidagi "chopon" so'zining fransuz tilidagi aniq ekvivalenti bo'lmaganligi sababli, uni "manteau traditionnel" deb tarjima qilishga to'g'ri keladi. Ammo bu tarjima choponning o'ziga xos madaniy xususiyatlarini to'la ifodalab bera olmaydi. O'zbekiston va Fransiyada kiyinish madaniyati an'anaviy jihatlar bilan ajralib turadi. O'zbek milliy kiyimlari asosan paxta va ipakdan tikilgan, an'anaviy liboslar qatoriga *chopon, do'ppi, atlas ko'ylaklar* kiradi. Fransuz modasi esa xalqaro miqyosda tan olingan nafis va zamonaviy uslublari bilan mashhur bo'lib, *palto, kashmir sharf, beret* kabi kiyimlar orqali milliy o'ziga xosligini ifoda etadi. Shu sababli, ushbu liboslarni tarjima qilishda ba'zan to'g'ri ekvivalent topish qiyinlashadi.

1. Tarjima qiyinchiliklari va noan'anaviy qo'llanilish. Ba'zi kiyim nomlari, masalan, o'zbekcha "do'ppi" va fransuzcha "beret", muayyan madaniyatga xos bo'lib, tarjimada to'g'ri ekvivalent topilmasligi mumkin. Tarjimada ularning milliy madaniy ma'nolari va ijtimoiy konteksti hisobga olinishi zarur.

1. Iqlim va geografik omillar ta'siri. O'zbekistonning iqlimi va Fransiyaning iqlimi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda o'ziga xos qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi. Masalan, o'zbek tilidagi "po'stin" so'zini fransuz tiliga tarjima qilishda, sovuq iqlim sharoitiga mos tushadigan kiyim ekvivalenti tanlanadi, biroq bu qalin teridan tikilgan po'stin o'zbek madaniyatida chuqur ildiz otgan. Ba'zi kiyim-kechak nomlari o'ziga xos va faqat muayyan madaniyatga tegishli bo'lib, tarjimada aniq ekvivalent topilmasligi mumkin. Masalan, o'zbekcha "**do'ppi**" va fransuzcha "**beret**" ikki xil bosh kiyim hisoblanadi, ammo ikkalasi ham milliy madaniyatni ifodalovchi asosiy elementlardan biri. Shu kabi, fransuz tilidagi "**cravate**" (galstuk) so'zini o'zbek tiliga

tarjima qilishda hech qanday qiyinchilik yuzaga kelmaydi. Ammo "**nœud papillon**" (kapalak galstuk) soʻzi oʻzbek madaniyatida keng tarqalmaganligi sababli tarjima jarayonida tushunarsiz boʻlib qolishi mumkin. Bunday holatlarda fransuz tilidagi atamaning tushuntiruvli tarjimasini qoʻllaniladi.

2. Madaniy soʻzlarning semantik farqlari. Oʻzbekcha "kamzul" va fransuzcha "gilet" soʻzlarining tarjimasida ular oʻz milliy kiyinish uslubiga bogʻliq boʻlgan semantik farqlarni ifodalaydi. Bu farqlar tarjima jarayonida soʻzlarning toʻliq ekvivalentiga erishish uchun tushuntirish yoki tavsifiy usulni talab qiladi.

Baʼzan kiyim nomlarini toʻgʻridan-toʻgʻri tarjima qilishning iloji boʻlmaganida, ularning tavsifiy tarjimasini amalga oshiriladi. Bu kiyimlarning shakli, materiali va funksiyasiga asoslangan tavsiflash orqali amalga oshiriladi. Masalan, oʻzbek tilidagi "**loh**" soʻzini tarjima qilishda, tavsif sifatida "moskva sochiq" yoki "bosh kiyim" kabilar qoʻllaniladi. Fransuz tilida esa bu turdagi bosh kiyimlar keng tarqalmaganligi sababli, fransuz oʻquvchisiga tushunarli boʻlishi uchun tavsif qoʻllaniladi.

MUHOKAMA

Oʻzbek va fransuz tillaridagi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilishda asosiy qiyinchiliklar madaniy, iqlimiy va tarixiy omillar bilan bogʻliq. Oʻzbek va fransuz millatlari oʻrtasidagi madaniy xususiyatlar kiyim-kechak terminologiyasiga sezilarli taʼsir koʻrsatadi. Tarjima qiyinchiliklarini yengish uchun tavsifiy tarjima, madaniy kontekstni tushuntirish va baʼzi atamalarning tushuntiruvli izohlarini kiritish kabi usullar qoʻllanishi mumkin.

XULOSA

Oʻzbek va fransuz tillaridagi kiyim-kechak nomlarini tarjima qilish qiyinchiliklari, asosan, madaniy farqlar, tarixiy va ijtimoiy omillar, hamda har bir til va madaniyatning oʻziga xos terminologik tizimi bilan bogʻliq. Ushbu atamalarni toʻgʻri tarjima qilish uchun tarjimon nafaqat ikki tilda mukammal bilimga ega boʻlishi, balki madaniy kontekstni ham chuqur tushunishi zarur. Toʻgʻri tarjima uchun tavsifiy tarjima usulini qoʻllash, madaniy ekvivalentlar topish, va zarur boʻlsa, soʻzlarning maʼnosini tushuntirish orqali qiyinchiliklar yengib oʻtilishi mumkin.

REFERENCES

1. Fakhriddinova, K. B. (2023). The current state of teaching english to technical students, methodological approaches: the current state of teaching english to technical students, methodological approaches.

2. Karshieva, B. F. (2022). Methodology and pedagogical practice-test result of organization of pedagogical training. Экономика и социум, (12-1 (103)), 135-138.
3. Newmark, P. (1988). A Textbook of Translation. London: Prentice-Hall International.
4. Nord, C. (1997). Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained. Manchester: St. Jerome Publishing.
5. Reiss, K., & Vermeer, H. J. (1984). Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. Tübingen: Niemeyer.
6. Suoqi, P. (2001). Intercultural Communication and Translation. Paris: Presses Universitaires de France.
7. Баходиров, Ш. (2020). Таржима назарияси ва амалиёти. Тошкент: Фан нашриёти.
8. Винэй, Ж.-П., & Дарбелне, Ж. (1958). Таржима назарияси: Техника ва амалиёт. Париж: Лессинг нашриёти.
9. Гальперин, И. Р. (1981). Текстнинг стилистик таҳлили. Москва: Олий мактаб нашриёти.
10. Корнилов, О. (2003). Кросс-култур алоқа ва тилшунослик. Москва: ВК нашриёти.
11. Лотман, Ю. М. (1992). Маданият ва коммуникация. Москва: Искусство нашриёти.
12. Саидов, М. (2015). O‘zbek va chet tillarida madaniy leksik birliklar. Тошкент: Ўзбекистон нашриёти.

